

XIII Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà

L'Institut d'Estudis Ceretans i el Museu Cerdà constituïren bàsicament l'Organització Científica del XIII Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà, el qual fou convocat per als dies 14, 15 i 16 de novembre de 2003 amb la intenció de celebrar-se en les localitats de Puigcerdà i de Bellver de Cerdanya. La clàssica reunió científica pirinenca es dedicava al *Món ibèric als Països Catalans* i volia retre homenatge a Josep Barberà i Farràs. Sense voler caure en el parany del fàcil tòpic de l'atribució de malastrugança al número tretze, cal dir que tothom va observar la curiosa coincidència de dos fets que afectaren a les previsions de la trobada. D'una banda, la convocatòria de les eleccions autonòmiques per al diumenge dia 16 va aconsellar la retallada del temps del col·loqui als dos primers dies, així com la celebració de les sessions de manera exclusiva a la capital de la Cerdanya; d'una altra, a l'inici de la reunió ens assabentàrem que el benivolgut Josep Barberà havia patit un atac i no era segura la seva presència en la sessió d'homenatge; malauradament el pas de les hores va confirmar la gravetat de la malaltia i escassament una setmana després el gran iberista i president d'honor de la Societat Catalana d'Arqueologia ens deixava definitivament amb la pena de no poder retrobar-nos.

La reunió científica fou força interessant i va servir per donar un bon panorama de l'estat de la recerca sobre la cultura ibèrica entre el Rosselló i Alacant. La primera sessió de divendres fou dedicada a parlar sobre *Els antecedents (edat del bronze final-ferro)*, amb les ponències de Guy Rancoule sobre *Attaches et relations méridionales aux âges du Fer: Le cas du coloir Aude-Garonne*, la d'Enriqueta Pons sobre *El bronze final i el període de transició a l'edat del ferro a Catalunya: desplaçaments, trasbals i canvi cultural* i la de Francesc Gusi i Empar Barrachina sobre *L'evolució dels grups culturals del bronze final i del ferro al País Valencià. Estat de la qüestió i problemàtica*; el matí finalitzava amb la lectura de dues comunicacions. A la tarda hi havia sessions simultànies, una per conèixer *l'Estat de la qüestió als diversos territoris*, amb les ponències de Daniela Ugolini sobre *Les ibères des Pyrénées au Rhône: bilanç de vingt ans de recherches (vie-iiiè s. av. J.C.)*, la de Francesc Gràcia sobre *El món ibèric al nord-est peninsular. Panorama actual de la recerca*, i la de Feliciano Sala sobre *El món ibèric al*

País Valencià. Un passeig pel temps i una ullada al futur, i l'altra per tractar la *Llengua, escriptura i art rupestre* amb les corresponents ponències de Jürgen Untermann sobre *La lengua ibérica en el Sur de Francia*, la de Pierre Campmajó sobre *Les gravures ibériques dans l'art rupestre de l'âge du fer*, la de Jürgen Untermann sobre *La lengua ibérica en el País Valenciano* i la de M. Isabel Panosa sobre *Algunes reflexions sobre l'epigrafia ibèrica a Catalunya*; una única comunicació en aquesta darrera sala va completar la jornada.

Durant tot dissabte fou mantinguda la simultaneïtat de les sessions. La sala A fou dedicada a *Territori i hàbitat*, amb les ponències de Claire-Anne Chazelles sobre *Habitats et territoires en Roussillon et Languedoc occidental durant l'Âge du fer*, ampliada per tres comunicacions; la d'Aurora Martín sobre *Territori i hàbitat al nord-est català*, amb dues comunicacions, i la d'Ignasi Garcés sobre *Ilergetes i lacetans occidentals. Deu anys de recerques i algunes propostes de síntesi*, amb quatre comunicacions, les quals pel fet que són de la zona del ponent català referenciem: *El territori ilerget oriental: evolució del poblament i definició de fronteres*, presentada per Xavier Bermúdez; *El jaciment iberoromà de Monteró (Camarasa, la Noguera). Resultats preliminars de les intervencions arqueològiques*, per X. Bermúdez, J. Cruells, M. A. González i J. Principal; *El jaciment ibèric dels Estincells (Verdú, l'Urgell): un assentament fortificat ilergeta del segle III aC*, per D. Asensio, R. Cardona, C. Ferrer, J. Morer, J. Pou i O. Saula; *Jaciments ibèrics sota edificis medievals i moderns a les comarques meridionals de Lleida*, per J. R. González i J. E. Medina. La sala B fou dedicada a parlar sobre *Economia, comerç i cultura material*, amb les ponències de Joan Sanmartí sobre *Més enllà de l'economia: societat i comerç colonial en el món ibèric* i la de Consuelo Mata, Guillem Pérez i Maria Pilar Iborra sobre *Cultura material i economia dels pobles ibers en el País Valencià*, amb vuit comunicacions. Després de dinar continuà la sessió sobre el territori amb quatre comunicacions, la ponència de Jordi Diloli i David Bea sobre *El món ibèric a les comarques meridionals de Catalunya*, seguida de sis comunicacions, per finalitzar amb la ponència d'Helena Bonet sobre *Territorio y hàbitat en el País Valenciano*. El *Món funerari* ocupava l'atenció de la sala paral·lela amb les ponències de Florent Mazière sobre *Nouvelles données et perspectives sur l'étude des nécropoles de l'extrême fin de l'âge du Bronze au deuxième âge du Fer av. J.-C. en Languedoc occidental et en Roussillon*, la de Joaquim García i Dolors Zamora sobre *Les nécropoles ibériques a Catalunya* i la de Domènec Campillo i Bibiana Agustí sobre *Aspectes paleoantropològics del període ibèric*, cinc comunicacions completaren la sessió abans de la darrera ponència elaborada per Isabel Izquierdo sobre *Estado de la cuestión sobre el mundo funerario en el País Valenciano*. En total, a més dels corresponents debats, converses de passadissos, tertúlies de sobretaula i altres contactes, es presentaren vint-i-una ponències i trenta-sis comunicacions; aquesta desproporció entre el treball d'encàrrec i el treball lliure no és solament una de les característiques organitzatives que més acaparaven l'atenció, ja que també cal dir que tots els participants aportaren un pòster sobre la seva aportació

i veritablement la sala amb la mostra de tots era un atractiu més de la concentrada reunió científica. El balanç és força positiu i la publicació de les actes corresponents serà un interessant volum sobre l'estat de la recerca del món ibèric a casa nostra en sentit ampli.

Finalment cal dir que el dissabte al vespre, abans del tradicional sopar al Casino ceretà, s'efectuà l'emotiva sessió d'homenatge a Josep Barberà. Primer parlà Pierre Campmajó com a president del Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà, després Xavier Aquilué referint-se a *Les institucions. Empúries*, a continuació Núria Molist i Josep Maria Solias, sobre *El mestratge*, i tot seguit Maria Àngels Petit sobre la *Societat Catalana d'Arqueologia*. Finalment, era el torn d'en Pep, un breu missatge llegit ens confirmà la sospita de la gravetat de la seva salut. Ell, això no obstant, era present en l'ànim de tothom, reforçat per la improvisada projecció d'unes quantes fotografies que recollien diversos moments de la seva llarga i intensa trajectòria professional, amateur i humana. L'emoció continguda fou trencada per un llarg aplaudiment, tothom dempeus, en la bonica capella de l'antic convent de clausura on ara hi ha el Museu Cerdà.

Joan Ramon González Pérez

Institut d'Estudis Ilerdencs
jrgonzalez@diputaciolleida.es

II Simposio sobre minería y metalurgia históricas en el sudoeste europeo

La Sociedad Española para la defensa del Patrimonio Geológico y Minero juntament amb la Sociedad Española de Historia de la Arqueología convocaren el

II Simposio sobre Minería y Metalurgia históricas en el Sudoeste europeo. Aquesta reunió científica correspon a la nova edició del primer simposi celebrat al Centre d'Arqueologia d'Avinganya (Seròs) del 5 al 7 de maig de l'any 2000 i que tindrà una continuació molt més immediata en el tercer simposi que està previst celebrar l'any 2005 en la població portuguesa de Porto. Encara que la convocatòria d'enguany agafava una data com Sant Joan, prou significativa en el calendari festiu d'algunes comunitats autònomes, com per exemple la nostra, s'aconseguí un notable èxit de participació, ja que la sala d'actes de l'Escuela de Ingenieros de Minas de Madrid va quedar pràcticament plena en totes les sessions acadèmiques realitzades el 24 i 25 de juny de 2004. Un total de dotze ponències, setanta-dues comunicacions, vuit pòsters i una conferència demostren la intensitat de les jornades, les quals van aportar un variat panorama sobre l'estat del patrimoni miner i metal·lúrgic al sud-oest europeu. Les aportacions sobre el ponent català foren les comunicacions *Actividades siderúrgicas en el yacimiento de la primera Edad del Hierro en la Sierra del Calvari (la Granja d'Escarp, Lleida)*, presentada per M. P. Vázquez, J. R. González, J. Medina, J. M. Mata i J. I. Rodríguez, i *Producción metalúrgica en espacios de montaña: La explotación del hierro en el Pallars Sobirà durante la Antigüedad*, per E. Gassiot, J. Jiménez i A. Picon. Dissabte dia 26 es va realitzar l'excursió postsimposi amb la visita a les salines d'Espartinas (Ciempozuelos, Madrid), a la mina romana de *Lapis Specularis* de la Cueva de la Mora Encantada (Torrejuncillo del Rey, Cuenca) i al parc arqueològic de Segóbriga (Cuenca). Una darrera excursió per als més disposats es va fer durant el matí del diumenge a les mines neolítiques de sílex de casa Moreno (Madrid). El complet panorama geogràfic i cronològic del simposi va tenir la comuna reivindicació de continuar potenciant la conservació i el coneixement d'un important patrimoni, com és el miner i el metal·lúrgic, que moltes vegades no resulta suficientment valorat, sobretot en els diversos testimonis d'època més moderna.

Joan Ramon González Pérez

Institut d'Estudis Ilerdencs
jrgonzalez@diputaciolleida.es